

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ
для студентів**

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
Освітнього рівня: другого магістерського
Освітньої програми
025.00.01 Музичне мистецтво
Спеціалізації: викладання музичного інструмента

Київ – 2021

Розробники: Куришев Євген Володимирович, канд. педагогічних наук, доцент; Ляшенко Ольга Дмитрівна, канд. педагогічних наук, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі: Романенко Анастасія Романівна, канд. культурології, доцент; Ляшенко Ольга Дмитрівна, канд. пед. наук., доцент; Куришев Євген Володимирович, канд. педагогічних наук, доцент; Тітович Валерій Іванович, доцент; Гумінюк Станіслав Павлович, викладач; Бутенко Тетяна Максимівна, викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол № 10 від «27» листопада 2020 року

Т. в. о. завідувача кафедри _____ Анастасія РОМАНЕНКО
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 025.00.01 «Музичне мистецтво»

«27» листопада 2020 року

Гарант освітньо-професійної програми 025.00.01 «Музичне мистецтво» _____ Ольга ОЛЕКСЮК
(підпис)

Робочу програму перевірено

«___» _____ 2021 року

Заступник директора

з науково-методичної та навчальної роботи _____ Алла ТАРАННИК
(підпис)

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
«Музичний інструмент»				
Вид дисципліни	обов'язкова			
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів / годин	6/180		4/120	
Курс	5		5	
Семестр	9	10	9	10
Кількість змістових модулів з розподілом	1	1	1	1
Обсяг кредитів	2	2	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60	60	60
Аудиторні (лабораторні)	38	24	8	8
Модульний контроль	4	4	-	-
Семестровий контроль	-	-	-	-
Самостійна робота	18	32	52	52
Форма семестрового контролю	-	залік	-	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчального курсу: сформувати фахові та загальні компетентності, що сприятимуть майбутній ефективній професійній діяльності магістранта.

Завдання:

– удосконалити вільне оволодіння музичним інструментом, грамотне сприймання, осмислення і інтерпретування музичних творів;

– розвинути вміння інтерпретувати художні образи музичних творів у процесі знайомства із різними стилями, жанрами і формами музичного мистецтва;

– удосконалити фортепіанну техніку, що сприятиме відтворенню авторського тексту із технічною досконалістю;

– розвинути піаністичні та творчі можливості магістранта;

– навчити особливостям ансамблевої гри;

– опрацювати різні форми та методи репетиційної та концертної діяльності, що сприятимуть розвитку високого рівня художньо-виконавської культури магістранта.

Вивчення дисципліни «Музичний інструмент» сприяє формуванню у магістрантів таких фахових та загальних **компетентностей**:

Програмні компетентності		
Загальні компетентності	ЗК 1	<i>Світоглядна</i> : збереження національних духовних традицій. Розуміння значущості для власного розвитку історичного досвіду людства. Загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів. Наявність ціннісно-орієнтаційної позиції. Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії.
	ЗК 3	<i>Комунікативна</i> : здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати у команді. Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення. Здатність до професійного спілкування іноземною мовою.
	ЗК 6	<i>Самоосвітня</i> : здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.
Фахові компетентності	ФК 2	<i>Художньо-естетична</i> : сформованість художньо-естетичних, мистецтвознавчих та культурологічних знань. Здатність аналізувати, оцінювати й інтерпретувати культурні явища різних епох, мистецькі твори різних стилів, жанрів і форм, уміння висловлювати й аргументувати власні оцінні судження і позиції.
	ФК 4	<i>Методична</i> : володіння методикою викладання музичних дисциплін у вищій школі. Знання специфіки та методів навчання студентів музично-педагогічної спеціальності. Розуміння змісту та принципів укладання навчальних і робочих програм з фахових дисциплін. Знання програмових вимог з методики музичної освіти для студентів вищих навчальних закладів та володіння методикою викладання цієї дисципліни у вищій школі.

ФК 5	<i>Музично-теоретична:</i> знання теорії музичної освіти в Україні та за рубежом, принципів і методів навчання студентів вищих мистецьких навчальних закладів. Здатність застосовувати у навчальній та професійній діяльності знання з історії і теорії музики, сольфеджіо, гармонії, поліфонії, аналізу музичних творів.
ФК 6	<i>Інструментально-педагогічна:</i> здатність застосовувати інструментально-виконавські уміння у навчальній, педагогічній та концертно-виконавській діяльності; створювати власну оригінальну концепцію виконавської інтерпретації творів композиторів різних стилістичних епох та національних шкіл. Знання теорії та історії інструментально-виконавського мистецтва, інструментально-педагогічного репертуару та володіння методами роботи над творами різної форми, жанру, стилю. Здатність до ансамблевої, концертмейстерської та оркестрової гри. Володіння методами навчання гри на музичному інструменті, прийомами підготовки до публічного концертного виступу та методикою викладання музичного інструмента у вищій школі.

Програмні результати навчання	
ПРН 10	Готовність до науково-педагогічної діяльності у вищій школі.
ПРН 11	Здатність до самостійного наукового пошуку в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.
ПРН 12	Готовність виконувати функції викладача вищого навчального закладу. Знання змісту освітньої програми, принципів і методів навчання студентів спеціальності «Музичне мистецтво».
ПРН 15	Володіння дидактичним матеріалом з музично-теоретичних, методичних і музично-виконавських дисциплін.
ПРН 16	Уміння формувати навчальний репертуар студента для занять у вокальному, інструментальному, хоровому й оркестровому класах. Володіння методами роботи над музичними творами різної форми, жанру, стилю.
ПРН 17	Готовність до публічної музично-творчої діяльності. Спроможність виконати сольну концертну програму з фаху (музичного інструменту) відповідно до обраної спеціалізації.

ПРН 18	Здатність до самореалізації та розкриття особистісного творчого потенціалу, професійного лідерства та успіху, самоосвіти і самовдосконалення.
-----------	---

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ (ФОРТЕПІАНО)»

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Музичний інструмент» студенти повинні **знати**:

- специфіку та методи здійснення цілісного процесу, спрямованого на організацію артистичної роботи музиканта-інструменталіста;
- методику підготовки до концертного виступу;
- як вибудовувати інтерпретаційну модель художнього образу музичного твору;
- особливості у сприйманні, осмисленні і відтворенні авторського змісту музичного твору;
- архітектоніку музичного твору;
- різні редакції обраних творів;

вміти:

- добирати доцільні засоби музичної виразності, спираючись на власний музично слуховий контроль ;
- художньо переконливо та адекватно відтворювати образно-емоційний зміст виконуваних творів;
- застосовувати у процесі навчання та фахової діяльності знання з теорії музики, гармонії, аналізу музичних форм, поліфонії;
- розібрати, вивчити й донести слухачам художній образ музичного твору;
- самостійно працювати над музичним твором;
- декодувати авторський текст музичного твору;
- виставити аплікатуру;
- застосовувати правильну артикуляцію;
- використовувати різні тембро-динамічні ознаки музичного образу;
- створювати власну інтерпретаційну модель музичного твору;

розуміти:

шляхи інтерпретації музичного твору;

- методи і прийоми роботи над обраними музичними творами;

аналізувати:

форму музичного твору;

методичні особливості роботи над музичними творами різних стилів, жанрів, епох;

зіграти:

музичні твори різних форм стилів та жанрів, а саме: поліфонічний твір, твір великої форми (соната, варіації, рондо, концерт для фортепіано з оркестром, фантазія), п'єсу українського або зарубіжного композитора.

У процесі роботи зі студентами застосовуються такі **методи**:

- за джерелом інформації: словесні (пояснення, розповідь, бесіда), наочні (практично-виконавський показ, спостереження);

- за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

- за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;

- за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача, самостійна репетиційна робота студентів з нотним матеріалом, а також методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

Форми роботи – аудиторні індивідуальні (практичні) заняття, самостійна робота студентів, консультації викладача.

Засоби навчання – нотний матеріал, аудіо-, відеоматеріали, методичні рекомендації.

Формою контролю знань та вмінь студентів з курсу «Музичний інструмент» є модульні контрольні роботи (9 та 10 семестри) та залік (10 семестр).

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ (ФОРТЕПІАНО)»

Тематичний план для денної форми навчання

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт					
		Разом	Аудиторна			Самостійна робота	Модульна контрольна робота
			Лекції	Лабораторні	Індивідуальні		
Змістовий модуль 1. Підготовка навчальної програми магістрантом							
1.1	Творче прочитання авторського тексту	27		18		9	
1.2	Музичне сприйняття художніх образів	33		20		9	4
	Разом за семестр	60		38		18	4
Змістовий модуль 2. Саморегуляція процесу музично-виконавської діяльності							
2.1	Художня інтерпретація музичних творів в аудиторних формах звітності	28		12		16	
2.2	Виконавська реалізація власної художньої концептуально-інтерпретаційної моделі фортепіанних творів	32		12		16	4
	Разом за семестр	60		24		32	4
	Разом за навчальним планом:	120		62		50	8

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ (ФОРТЕПІАНО)»

Змістовий модуль 1

Підготовка навчальної програми магістрантом

1.1.Творче прочитання авторського тексту (18 годин)

Піаністичні засоби відтворення авторського тексту. Особливості фактури музичного твору. Винайдення зручної аплікатури. З'ясування усталених характерних ознак обраних музичних творів. Винайдення та застосування відповідної артикуляції. Засоби художнього відтворення музики у фортепіанному мистецтві

Ключові слова: засоби відтворення авторського тексту; фактура музичного твору; аплікатура та артикуляція.

Основна література: 1.1, 1.3.

Додаткова література: 2.4, 2.6, 2.9, 2.11.

1.2. Музичне сприйняття художніх образів (20 годин)

Аналіз різних редакцій обраних фортепіанних творів. Тембро-динамічні ознаки музичної палітри. Метро-ритмічна структура музичних творів. Музична форма.

Ключові слова: музична палітра; структура музичних творів; музична форма.

Основна література: 1.1, 1.2, 1.3.

Додаткова література: 2.4, 2.6, 2.9, 2.11.

Змістовий модуль 2 Саморегуляція процесу музично-виконавської діяльності

2.1. Художня інтерпретація музичних творів в аудиторних формах звітності (12 годин)

Драматургія музичних творів у контексті часового простору. Інтерпретаційна модель музичних творів (власний виконавський проект). Утворення музичних образів відповідно до стилю. Індивідуальний стиль піаніста.

Ключові слова: часовий простір; модель музичних творів; стиль виконання.

Основна література: 1.1, 1.2.

Додаткова література: 2.8, 2.9.

2.2. Виконавська реалізація власної художньої концептуально-інтерпретаційної моделі фортепіанних творів (12 годин)

Художньо-виконавська образність та стилістична достовірність інтерпретаційної моделі музичних творів. Поліваріантність фортепіанної інтерпретації. Удосконалення технічних прийомів відповідно до художнього задуму. Відпрацювання варіантів педалізації та оркестрового урізноманітнення звучання фортепіанних творів. Удосконалення змістовного та виразного виконання. Цілісне усвідомлення твору при реалізації виконавських завдань. Співставлення результатів діяльності з художньою концептуально-інтерпретаційною моделлю фортепіанних творів.

Ключові слова: поліваріантність інтерпретації; оркестрова та фортепіанна музична палітра; концептуально-інтерпретаційна модель фортепіанних творів.

Основна література: 1.2, 1.3.

Додаткова література: 2.1, 2.2, 2.7.

5. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

5.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лабораторних занять	1	38	38	24	24
Робота на лабораторному занятті	10	38	380	24	240
Модульна контрольна робота	25	1	25	1	25
Самостійна робота (виконання домашнього завдання)	5	2	10	2	10
Разом		-	453	-	299
<i>(Усього за період роботи до заліку 752 балів, що прирівнюється до 100 б. з рахуванням коефіцієнту 7,52)</i>					

5.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№	Зміст завдання	Критерії оцінювання	Бали	
1.	Поглиблене теоретичне ознайомлення з поліфонією	Ознайомлення з мистецтвознавською літературою	1	5
		Ознайомлення з музикознавською літературою	1	
		Ознайомлення з методичною літературою	1	
		Ознайомлення з різними редакціями поліфонічних творів	1	
		Прослуховування записів виконавців поліфонії	1	
2.	Вивчення поліфонічного твору	Вивчення прелюдії	1	5
		Вивчення фуги	1	
		Емоційне і виразне виконання прелюдії	1	
		Емоційне і виразне виконання фуги	1	
		Виконання поліфонії в темпі.	1	
3	Поглиблене ознайомлення з твором	Ознайомлення з	1	5

	великої форми	мистецтвознавською літературою		
		Ознайомлення з музикознавською літературою	1	
		Ознайомлення з методичною літературою	1	
		Ознайомлення з різними редакціями творі крупної форми	1	
		Прослуховування записів виконавців творів крупної форми	1	
4	Вивчення твору великої форми	Вивчення експозиції	1	5
		Вивчення розробки	1	
		Вивчення репризи	1	
		Виконання твору в темпі	1	
		Осмілене і емоційне виконання твору	1	
	Усього: 20балів			

5.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення магістрантів з дисципліни «Музичний інструмент (фортепіано)» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладена обов'язковість модульного контролю, накопичувальна система оцінювання рівня знань, умінь і навичок.

Модульна контрольна робота №1	Критерії оцінювання	Бали
Виконання студентом поліфонічного твору або твору великої форми та п'єси.	Виконання одного музичного твору напам'ять, інших по нотах	5
	Виконання другого музичного твору напам'ять	5
	Правильна художня інтерпретація музичних творів	5
	Технічна досконалість відтвореної інтерпретаційної моделі музичного твору	5
	Емоційно-образне виконання музичних творів	5
Максимальна кількість балів		25
Модульна контрольна робота №2	Критерії оцінювання	Бали
Виконання студентом поліфонії або твору великої форми та п'єси.	Своєчасність виконання модульного контрольного прослуховування	5

	Виконання музичного твору напам'ять.	5
	Стилістично відповідна художня інтерпретація музичних творів	5
	Технічна досконалість відтвореної інтерпретаційної моделі музичного твору	5
	Емоційно-образне виконання музичних творів	5
Максимальна кількість балів		25
Усього		50

5.4. Форми проведення семестрового контролю

В другому семестрі формою контролю є залік. На заліку враховується вся робота студента за рік.

За необхідності навчання може відбуватися **дистанційно**. Всі індивідуальні заняття, в режимі онлайн-навчання, заздалегідь плануються викладачем в гугл-календарі (за розкладом складеним навчальним відділом) у форматі онлайн-конференції, в «Zoom». Кожному студенту викладач надсилає посилання на такі заняття. Доступ на ці заняття, при необхідності, надається зав. кафедрою, працівникам навчального відділу, адміністрації Інституту мистецтв та університету.

При відсутності технічного забезпечення (немає світла, не працює інтернет, комп'ютер або планшет і т. ін.) заняття можуть проводитись на основі інших інформаційно-комп'ютерних технологій (з проведенням занять по вайберу або надсилаючи викладачу відеозапис тих музичних творів, над якими студент на цей час працює). Якщо студент надсилає викладачу записи музичних творів, то викладач аналізує гру студента і надає методичні рекомендації для подальшої самостійної роботи студента. Свої коментарі викладач може записати на відео (або надрукувати в текстовому повідомленні) та надіслати студентові.

Всі заплановані модульні прослуховування, заліки та екзамени відбуваються в запланований час. Студент заздалегідь (за 1-5 днів до певної

форми контролю) записує вивчені музичні твори і самостійно завантажує їх у створену папку на Google-disk, до якої надається доступ викладачам та студентам-магістрантам. Записи мають проводитися без вимикання та зупинки відеокамери, з початку до кінця виконання твору. На відео повинно бути чітко видно ігровий апарат виконавця, інструмент та його самого.

В умовах **дистанційного** навчання студенти вивчають такі твори:

- поліфонічний твір;
- твір великої форми (соната, варіації, рондо, фантазія);
- п'єса українського або зарубіжного композитора.

5.5. Шкала відповідності оцінок

100 бальна шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно - відмінний рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками. Студент демонструє емоційний відгук на музику, сценічну свободу, виконує в характері, відчувається розуміння форми та цілісності музичних творів.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок. Студент втілює драматургію музичних творів, розуміння виразності музичної мови.
C	75-81 балів	Добре – загалом добрий рівень умінь та навичок із незначною кількістю помилок. Студент доносить зміст твору, але не вистачає якісного звуковидобування, фразування, вистроєності динамічного плану тощо.
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень умінь та навичок із значною кількістю недоліків, проте достатній для подальшого навчання або професійної діяльності. Студент демонструє маловиражені технічні, артистичні можливості, невпевненість у своїх діях.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень умінь та навичок. Студент зіштовхується із технічними зривами, погано інтонує, застосовує брудну педалізацію.
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень умінь та навичок з можливістю повторного перекладання за умови належного самостійного доопрацювання.

F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень умінь та навичок, що вимагає повторного вивчення дисципліни.
----------	-------------------	---

6. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ (ФОРТЕПІАНО)»

Разом 120 год.: лабораторних (практичних) – 62 год., МК – 8 год., самостійна робота – 50 год.

	I семестр		II семестр	
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
Назва модуля	Підготовка навчальної програми магістрантом		Саморегуляція процесу музично-виконавської діяльності	
К-сть балів за модуль	483 бали		349 балів	
Заняття	1 – 18	19 – 38	1 – 12	13– 24
Лекційні				
Семінари				
Практичні	18	20	12	12
Назва начального модуля (практичне заняття)	Тема 1.1. Творче прочитання авторського тексту	Тема 1.2. Музичне сприйняття художніх образів	Тема 2.1. Художня інтерпретація музичних творів в аудиторних формах звітності	Тема 2.2. Виконавська реалізація власної художньої концептуальної інтерпретаційної моделі фортепіанних творів
Самостійна робота	5 б	5 б	5 б.	5 б.
Модульна контрольна робота	Модульна контрольна робота 25 б.		Модульна контрольна робота 25 б.	
Рейтинговий бал	Всього без урахування коефіцієнту – 453 бали		Всього без урахування коефіцієнту – 299 балів	
Коефіцієнт			Усього за період роботи до заліку без урахування коефіцієнту – 752 балів. Коефіцієнт – 7,52	

7. ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

Поліфонія

Бах І. С. ДТК Т.І та Т. II. Прелюдії і фуги.
Бах І. С. Французькі сюїти.
Бах І. С. Англійські сюїти. Партіти.
Гендель Г. Чаконна Фа мажор.
Гендель Г. Прелюдія Соль мажор.
Глінка М. Фуга Ля мінор. Фуга До мажор.
Кабалевський Д. Прелюдії та фуги.
Регер М. Фугета тв. 17.
Скорик М. Прелюдії і фуги Соль мажор, Мі мінор, Ля мажор.
Хіндеміт П. Фуга Фа мажор.
Шостакович Д. Прелюдії та фуги
Шумейко В. Прелюдія та фуга Соль мажор.
Щедрін Р. Прелюдія та фуга Ля мінор.

Велика форма

Бетховен Л. Сонати (за вибором); Рондо До-мажор.
Бетховен Л. Концерти для фортепіано з оркестром
Гайдн Й. Сонати (за вибором).
Гендель Г. Соната-фантазія До мажор.
Глінка М. Варіації на тему Аляб'єва «Соловейко»
Гріг Е. Соната Мі мінор.
Кабалевський Д. Соната №3.
Моцарт В. Сонати (за вибором), Концерти для фортепіано з оркестром
Прокоф'єв С. Пасторальна сонатина До мажор.
Скарлатті Д. Сонати (за вибором).
Степаненко М. Соната-балада Мі мажор. Шуберт Ф.
Сонати Ля мінор, Ля мажор.
Хачатурян А. Сонатина До мажор.

Г'єси

Аренський А. Арабеска. Незабудка.
Бабаджанян А. Елегія Соль мінор.
Бетховен Л. Контрданси. Екосези.
Гершвін Дж. Прелюдії (за вибором).

Глінка М. Баркарола.
Дремлюга М. Прелюд Фа дієз мажор.
Лисенко М. Експромт.
Ліст Ф. Втіха №4,5. , Ноктюрн мі мажор, ля мажор, Забитий вальс,
Експромт
Мендельсон Ф. Пісні без слів (за вибором)
Равель М. Павана.
Рахманінов С. Елегія. Прелюдії (за вибором).
Етюд-картини (за вибором).
Сен-Санс К. Карнавал тварин.
Степовий М. Маленька поема. Прелюд.
Чайковський П. Пори року (за вибором).
Шопен Ф. Ноктюрни. Вальси.
Полонези (за вибором).
Шостакович Д. Прелюдії (за вибором).
Штогаренко А. Етюд-картини (за вибором).
Шуберт Ф. Музичні моменти.
Шуман Р. Фантастичні п'єси.
Щедрін Р. Тройка.
Якушенко І. Джазовий альбом (за вибором)

НОТНИЙ МАТЕРІАЛ

1. Барвінський В. Сонати. – К., 1990. – 64 с.
2. Барвінський В. Твори для фортепіано. Упорядник С. С. Павлишин. – К., 1988. – 158с.
3. Бах Й. С. Добре темперований клавір. 48 прелюдій та фуг. Том I. Редакція Б. Муджелліні. – К., 1973. – 125 с. Т. II – К., 1994. – 134 с.
4. Бах Й. С. Двоголосні інвенції. – К., 2004. – 31 с.
5. Бах Й. С. Маленькі прелюдії та фуги. – К., 1993. – 48 с.
6. Бетховен Л. Вибрані фортепіанні твори. – К., 1975. – 68 с.
7. Бетховен Л. П'єси для фортепіано. – К., 1993. – 79 с. 8. Бетховен Л. 32 сонати для фортепіано. Т. I. – Москва, 1989. – 303 с. Т. II. – 1991. – 344с.
9. Бортнянський Д. Сонати. – Ленинград, 1989. – 27 с.
10. Виборні етюди російських композиторів. – К., 1987. – 134 с.
11. Гаврилин В. П'єси для фортепіано. Т. I. – Москва, 1996. – 44 с.
12. Гайдн Й. Сонати для фортепіано. – Москва, 2008. – 164 с.
13. Гедике А. Дванадцять мелодических етюдів. – Москва, 1999. – 45 с.
14. Глінка М. П'єси. – Ростов – на – Дону, 1998. – 72 с.

15. Гречанинов А. Детский альбом. Бусинки. – Москва, 1988. – 31 с.
16. Григ Э. Лирические пьесы. – Москва, 2006. – 202 с.
17. Гріг Е. Поетичні картинки для фортепіано. – К., 1967. – 18 с.
18. Кабалевский Д. Фортепианная музыка для детей и юношества. – Москва, 1974. – 28 с.
19. Клементі М. Сонатини. – К., 1993. – 23 с.
20. Косенко В. 24 дитячі п'єси для фортепіано. Редакція М. Б. Степаненка. – К., 1994. – 62 с.
21. Левченко Л. Музичне джерельце. Збірка музичних творів. Випуски 1,2,3,4. – Харків, 2004 р.
22. Лешгорн А. Этюды, соч. 65. – Москва, 2005. – 31 с.
23. Мошковский М. 15 Virtuozных этюдов, соч. 72. – Москва, 1994. – 23с.
24. Моцарт В. Избранные сонаты. Редакция К. Мартинсена, В. Вайсмана. – Ростов – на – Дону 1998. – 133 с.
25. Моцарт В. Три сонати для фортепіано. – К., 1993. – 32 с.
26. Популярні твори для фортепіано. Вип. 3. Укладач Б.Р. Верещагін. – К., 1977. – 39 с.
27. П'єси та ансамблі для фортепіано. Упорядник Ю.В. Доля. – К., 2005. – 31 с.
28. Сонатини для фортепіано. Для середніх класів ДМШ. Упорядкування Ю.В. Долі. – К., 2008. – 29 с.
29. Українська фортепіанна музика. Педагогічний репертуар для дітей та юнацтва. Навчальний посібник. Упорядники О.С. Завадська, О.С. Казачук. – К., 2006. – 162 с.
30. Фортепіано 5 клас. Перша частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1989. – 111 с.
31. Фортепіано 5 клас. Друга частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1989. – 103 с.
32. Фортепіано 6 клас. Перша частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1988. – 103 с.
33. Фортепіано 6 клас. Друга частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1988. – 95 с.
34. Фортепіано 7 клас. Перша частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1989. – 119 с.
35. Фортепіано 7 клас. Друга частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1982. – 112 с.

36. Чайковський П. Дитячий альбом, тв. 39. – К., 1995. – 40 с.
37. Чайковский П. Времена года. – Москва. 1998. – 56 с.
38. Шопен Ф. Сім прелюдій. Для фортепіано. – К., 2003. – 8 с.
39. Шуман Р. Альбом для юнацтва. Редакція О.Б. Гольденвейзера. – К., 1993. – 36 с.
40. Щуровський Ю.С. Вибрані твори для фортепіано. – К., 1987. – 79 с.
41. Щуровський Ю.С. Калейдоскоп. Дитячі п'єси для фортепіано. – К., 1982. – 39 с.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна (базова) література:

- 1.1. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано. /Александр Дмитриевич Алексеев. – М.: Музыка, 1978. – 287 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв 2 екз.)
- 1.2. Алексеев А. Д. Творчество музыканта-исполнителя / Александр Дмитриевич Алексеев. – М.: Музыка, 1991. – 102 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв 2 екз.)
- 1.3. Баренбойм Л. А. Путь к музицированию. 2-е изд. – / Лев Аронович Баренбойм– Л.: Сов. композитор, 1973. – 270 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв 1 екз.)
- 1.4. Голубовская Н. И. Искусство педализации. – Л.: Сов. композитор, 1985. – 96 с. *Посилання на електронний варіант: <http://elib.kubg.edu.ua/4872/>.*
- 1.5. Курышев Е. В. Исполнительская практика как форма профессиональной подготовки учителя музыки. / Евгений Владимирович. Курышев– К.: КГПИ, 1989. – 75 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв 1 екземпляр).

Додаткова література

- 2.1. Арчажникова Л. Г. Профессия – учитель музыки./ Л. Г. Арчажникова – М.: Музыка, 1994. – 111 с.
- 2.2. Гат Й. Техника фортепианной игры / Йозеф Гат. – М. – Будапешт, 1967. – 244 с.
- 2.4.Маккиннон Л. Игра наизусть / Л. Маккиннон. – Л.: Музыка, 1967. – 143 с.
- 2.5. Максимов О. Б. Виховання піаністів за методикою В. Барвінського./ О. Б. Максимов – Донецьк: Вид. ДДК, 2007. – 127с.

- 2.6. Мартинсен К. А. Индивидуальная фортепианная техника (на основе звукотворческой воли) \ Карл Адольф Мартинсен; [пер. с нем. В. Л. Михелис]; ред. Г. М. Когана. – М.: Музыка. 1966. – 217 с.
- 2.7. Мартинсен К. А. Методика индивидуального преподавания игры на фортепиано / Карл Адольф Мартинсен; [пер. с нем. В. Л. Михелис]; ред. Л. И. Ройзмана. – М.: Музыка, 1977. – 127 с.
- 2.8. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін./ Галина Микитівна Падалка – К.: Освіта України, 2008. – 274 с.
- 2.9. Рейковский Я. Экспериментальная психология эмоций /Я. Рейковский; [пер. с польск., вступ. ст. В.Н. Вилюнаса]. – М.: Прогресс, 1979. – 391 с.
- 2.10. Савшинский С. И. Пианист и его работа / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 185 с.
- 2.11. Савшинский С. И. Работа пианиста над музыкальным произведением / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 187 с.
- 2.12. Савшинский С. И. Работа пианиста над техникой / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 106 с.
- 2.13. Савшинский С. И. Режим и гигиена работы пианиста / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Сов. Композитор, 1963. – 119 с.
- 2.14. Юник Д. Г. Виконавська надійність музикантів: зміст, структура і методика формування : монографія / Дмитро Григорович Юник. – К.: ДАКККіМ, 2009. – 340 с.

ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ

1. Либерман Е. Я. Работа над фортепианной техникой. – М.: Искусство , 1985. – 144 с. *Посилання на електронний варіант: <http://elib.kubg.edu.ua/4871>*
2. Нотний архів Б.Тараканова <http://notes.tarakanov.net/>
3. Ноти українських композиторів <http://ukrnotes.in.ua/>